

han ikke kan fri sig ud af, fordi han derved i mange Maader er nødt til at tage mod Vilkaar, som han maatte ellers ikke vilde tage imod, og det er i hvert Tilfælde sikkert nok, at det vilde være saare heldigt at blive fri for det.

Der er en Bemærkning fra det ærede 2det Medlem for 10de Kredts, som jeg gerne vil henlede det høje Ting's særlige Opmærksomhed paa. Det ærede Medlem udtalte nemlig, at Andelsforetagender nød en saa særdeles stor Kredit, at man, naar man vilde starte et Andelsmejeri eller desl., havde en Mængde Tilbud; det ene Pengeinstitut efter det andet tilbød Midler, og der var aldrig noget i Vejen. Den Solidaritet, der var mellem Laantagerne, var fuldkommen tilstrækkelig til at skaffe en Mængde Tilbud, naturligvis konkurrerende Tilbud, og selvfølgelig ogsaa konkurrerende med Hensyn til Rentens Billighed. Det er netop noget, som jeg er aldeles enig med det ærede Medlem i; det er fuldstændig rigtigt, hvad han der bemærkede. Andelsforetagender og Sammenslutninger overhovedet nyde naturligvis en stor Kredit, det er der jo ikke den mindste Tvivl om, og derfor vil jeg tillade mig at henstille til det ærede Medlem, om han ikke skulde tro, at man ad anden Vej end ved at faa Statskassens Penge sat, skulde kunne rejse de fornødne, endog ogsaa billige Kapitaler i saa stort Omfang, man behøver. Og jeg skal spørge det ærede Medlem, om han ikke kunde være tilbøjelig til at virke for den Tante. Og netop Andelsmejerierne ere i særlig Grad stiftede til at skaffe større Midler til Udlaan til deres Medlemmer, hvis de trænge dertil, uden at man behøvede at have det store Apparat med Staten og alt det. Jeg for mit Vedkommende nærer ikke den mindste Tvivl om, at hvis man virkelig vil det, vilde Andelsmejerierne være overordentlig gode Centrér for en Udvikling som denne, at skaffe en stor Kapital til Raadighed til Brug for Medlemmerne. Det kunde de gøre paa billige Vilkaar, det er jeg overbevist om. Der vilde være mange Pengeinstitutter, der vilde være meget glade ved at komme i en saadan Forbindelse med Andelsmejerierne. Det kunde de gøre, saaledes at man derved kunde undgaa det, som der her er Tale om. Og saa kunde de netop yderligere vise i Praksis, hvilken Betydning det har, at man slutter sig sammen, saaledes at man ikke behøver at komme og forlange Pengene af Statskassen, men at man derimod kan skaffe sig Midler paa anden Maade. Jeg er fuldstændig overbevist om, at det meget godt kunde lade sig gøre.

Al den højtærede Ministers Bemærkninger er der meget, jeg ikke behøver at

komme nærmere ind paa; jeg har jo allerede udtalt min Opfattelse af disse Spørgsmaal for. Men der er dog særlig et Punkt, jeg skal nævne, det er Spørgsmaalet om Udlaansrenten. Jeg har ikke overjet — tværtimod, jeg ved det meget vel — at Lovforslaget i § 1 h. nævner en Udlaansrente af $4\frac{1}{2}$ pCt. som Maksimum. Det ved jeg meget vel, men jeg antager — og det er jeg gaaet ud fra — at naar man har dette Maksimum, vil man ogsaa benytte det af den simple Grund, at det er af den største Interesse for Foreningerne at faa saa meget ind som muligt, for at faa noget til Reserveresond; thi dette Reserveresond skal jo eventuelt kunne hjælpe til at dække de Tab, der maatte opstaa. Derfor ville alle solide Mænd sætte Pris paa, at der virkelig kommer noget ind i Reserveresonden, og det kan kun komme derigennem, at man tager en saa høj Udlaansrente som man kan, saa jeg tror ingenlunde, at Forholdet vil blive det, at Selstabet vil afskedige den Bestyrelse, der sætter Udlaansrenten højere end til det laveste, den kan. Det tror jeg paa ingen Maade, jeg tror tværtimod, at det andet vil blive Tilfældet. Overhovedet, maa jeg sige, nærer jeg ikke ringe Frygt for, at disse Foreninger, som saaledes dannede sig, vilde komme til at bestaa af de mindst vederhæftige, de mindst solide af Landboerne, og at derimod alle, egentlig velstillede og solide Folk, som havde Adgang til paa anden Maade at skaffe sig fornøden Kapital, ikke vilde gaa ind i den, og at de, som vare gaaede ind, vilde søge at komme ud saa snart som muligt, og det vilde efter min Mening være meget uheldigt. Ganste anderledes vilde det efter min Mening stille sig, hvis Andelsmejerierne tog Sagen i deres Haand; de have allerede en saadan Sammenlutning af deres Medlemmer og have allerede faa meget med dem at gøre; det vilde jeg finde meget naturligt.

Boffen: Jeg skal over for den Bemærkning, det ærede 6te Medlem for 2den Kredts (P. G. C. Jensen) kom med angaaende Andelsmejerier og Andelslagterier, kun sige, at muligvis kunne Andelsmejerierne i enkelte Tilfælde blive Centrér for saadanne Laaneforeninger, her er Tale om, men i Umindelighed tror jeg ikke, det vil lade sig gøre, fordi Andelsmejerierne jo ere byggede paa Fællesskab i Leveringspligten af Mælk, altsaa et Fællesskab. Jeg tænker mig derfor, at dersom en Bestyrelse for et Andelsmejeri vilde tage denne Tanke op, vilde et eneste Medlem kunne sige nej og forbyde det. Man har jo ikke samlet sig om andet end Fællesdrift over for Mælken, og der vil